

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമാസമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ കിഷ്കിന്ധാകാണ്ഡേ

॥ ചത്വാരീംശഃ സർഗഃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

|| ചത്യാരിംശഃ സർഗഃ ||

ശ്രീരാമസ്യാജ്ഞയാ സുഗ്രീവേണ സീതാൻവേഷണായ
പൂർവദിശായാം വാനരാണാം പ്രേഷണം തത്രത്യാനാം സ്ഥാനാനാം
വർണനം ച

അഥ രാജാ സമൃദ്ധാർഥഃ
സുഗ്രീവഃ പ്ലവഗേശ്വരഃ |
ഉവാച നരശാർദൂലം
രാമം പരബലാർദനം || 4.40.1 ||

ആഗതാ വിനിവിഷ്ടാശ്ച
ബലിനഃ കാമരൂപിണഃ |
വാനരേന്ദ്രാ മഹേന്ദ്രാഭാ
യേ മദ്വിഷയവാസിനഃ || 4.40.2 ||

ത ഇമേ ബഹുവിക്രാന്തൈ -
ർബലിഭിർഭീമവിക്രമൈഃ |
ആഗതാ വാനരാ ഘോരാ
ദൈത്യദാനവസന്നിഭാഃ || 4.40.3 ||

ഖ്യാതകർമാപദാനാശ്ച
ബലവന്തോ ജിതക്ലമാഃ |

പരാക്രമേഷു വിഖ്യാതാ
വ്യവസായേഷു ചോത്തമാഃ || 4.40.4 ||

പൃഥിവ്യംബുചരാ രാമ
നാനാനഗനിവാസിനഃ |
കോട്യോഘാശ്ച ഇമേ പ്രാപ്താ
വാനരാസ്തവ കിങ്കരാഃ || 4.40.5 ||

നിദേശവർതിനഃ സർവേ
സർവേ ഗുരുഹിതേ സ്ഥിതാഃ |
അഭിപ്രേതമനുഷ്ഠാതും
തവ ശക്ത്യന്ത്യരിന്ദമ || 4.40.6 ||

ത ഇമേ ബഹുസാഹസ്രൈ -
രനീകൈർഭീമവിക്രമൈഃ |
ആഗതാ വാനരാ ഘോരാ
ദൈത്യദാനവസന്നിഭാഃ || 4.40.7 ||

യൻമന്യസേ നരവ്യാഘ്ര
പ്രാപ്തകാലം തദുച്യതാം |
ത്വത്സൈന്യം ത്വദ്യശേ യുക്ത -
മാജ്ഞാപയിതുമർഹസി || 4.40.8 ||

കാമമേഷാമിദം കാർയം
വിദിതം മമ തത്ത്വതഃ |
തഥാപി തു യഥായുക്ത -
മാജ്ഞാപയിതുമർഹസി || 4.40.9 ||

തഥാ ബ്രൂവാണം സുഗ്രീവം
രാമോ ദശരഥാത്മജഃ |

ബാഹുദ്യാം സമ്പരിഷ്വജ്യ
ഇദം വചനമബ്രവീത് || 4.40.10 ||

ഇന്തായതാം സൗമ്യ വൈദേഹീ
യദി ജീവതി വാ ന വാ |
സ ച ദേശോ മഹാപ്രാജ്ഞ
യസ്മിൻ വസതി രാവണഃ || 4.40.11 ||

അധിഗമ്യ തു വൈദേഹീം
നിലയം രാവണസ്യ ച |
പ്രാപ്തകാലം വിധാസ്യാമി
തസ്മിൻ കാലേ സഹ ത്വയാ || 4.40.12 ||

നാഹമസ്മിൻ പ്രഭുഃ കാർയേ
വാനരേന്ദ്ര ന ലക്ഷ്മണഃ |
ത്വമസ്യ ഹേതുഃ കാർയസ്യ
പ്രഭുശ്ച പ്ലവഗേശ്വര || 4.40.13 ||

ത്വമേവാജ്ഞാപയ വിദോ
മമ കാർയവിനിശ്ചയം |
ത്വം ഹി ജാനാസി മേ കാർയം
മമ വീര ന സംശയഃ || 4.40.14 ||

സുഹൃദ്വിതീയോ വിക്രാന്തഃ
പ്രാജ്ഞഃ കാലവിശേഷവിത് |
ദവാനസുദ്ധിതേ യുക്തഃ
സുഹൃദാപ്തോർഥവിത്തമഃ || 4.40.15 ||

ഏവമുക്തസ്തു സുഗ്രീവോ
വിനതം നാമ യുഥപം |

അബ്രവീദ് രാമസാനിയേ
ലക്ഷ്മണസ്യ ച ധീമതഃ || 4.40.16 ||

ശൈലാഭം മേഘനിർഘോഷ -
മൂർജ്ജിതം പ്ലവഗേശ്വരം |
സോമസൂര്യനിഭൈഃ സാർധം
വാനരൈർവാനരോത്തമ || 4.40.17 ||

ദേശകാലനയൈർയുക്തോ
വിജ്ഞഃ കാർയവിനിശ്ചയേ |
വൃതഃ ശതസഹസ്രേണ
വാനരാണാം തരസ്വിനാം || 4.40.18 ||

അധിഗച്ഛ ദിശം പൂർവാം
സശൈലവനകാനനാം |
തത്ര സീതാം ച വൈദേഹീം
നിലയം രാവണസ്യ ച || 4.40.19 ||

മാർഗധ്യം ഗിരിദൂർഗേഷു
വനേഷു ച നദീഷു ച |
നദീം ഭാഗീരഥീം രദ്യാം
സരയും കൗശികീം തഥാ || 4.40.20 ||

കാലിന്ദീം യമുനാം രദ്യാം
യാമുനം ച മഹാഗിരിം |
സരസ്വതീം ച സിന്ധും ച
ശോണം മണിനിഭോദകം || 4.40.21 ||

മഹീം കാലമഹീം ചാപി
ശൈലകാനനശോഭിതാം |

ബ്രഹ്മമാലാൻ വിദേഹാംശ്ച
മാലവാൻ കാശികോസലാൻ || 4.40.22 ||

മാഗധാംശ്ച മഹാഗ്രാമാൻ
പുണ്ഡ്രാംസ്ത്വംഗാംസ്തമൈവ ച |
ഭൂമിം ച കോശകാരാണാം
ഭൂമിം ച രജതാകരാം || 4.40.23 ||

സർവം ച തദ് വിചേതവ്യം
മാർഗയദ്ഭിസ്തസ്തതഃ |
രാമസ്യ ദധിതാം ഭാർയാം
സീതാം ദശരഥസ്തുഷാം || 4.40.24 ||

സമുദ്രമവഗാഢാംശ്ച
പർവതാൻ പത്തനാനി ച |
മന്ദരസ്യ ച യേ കോടിം
സംശ്രിതാഃ കേചിദാലയാഃ || 4.40.25 ||

കർണപ്രാവരണാശ്ചൈവ
തഥാ ചാപ്യോഷ്ടകർണകാഃ |
ഘോരലോഹമുഖാശ്ചൈവ
ജവനാശ്ചൈകപാദകാഃ || 4.40.26 ||

അക്ഷയാ ബലവന്തശ്ച
തമൈവ പുരുഷാദകാഃ |
കിരാതാസ്തീക്ഷ്ണചൂഡാശ്ച
ഹേമാഭാഃ പ്രിയദർശനാഃ || 4.40.27 ||

ആമമീനാശനാശ്ചാപി
കിരാതാ ദ്വീപവാസിനഃ |

അന്തർജ്ജലചരാ ഘോരാ
നരവ്യാഘ്രോ ഇതി സ്യുതാഃ || 4.40.28 ||

ഏതേഷാമാശ്രയാഃ സർവേ
വിചേയാഃ കാനനൗകസഃ |
ഗിരിഭിര്യേ ച ഗദ്യന്തേ
പ്ലവനേന പ്ലവേന ച || 4.40.29 ||

യത്നവന്തോ യവദ്വീപം
സപ്തരാജ്ഞോപശോഭിതം |
സുവർണരൂപ്യകദ്വീപം
സുവർണാകരമണ്ഡിതം || 4.40.30 ||

യവദ്വീപമതിക്രമ്യ
ശിശിരോ നാമ പർവതഃ |
ദിവം സ്യുശതി ശൃംഗേണ
ദേവദാനവസേവിതഃ || 4.40.31 ||

ഏതേഷാം ഗിരിദുർഗേഷു
പ്രപാതേഷു വനേഷു ച |
മാർഗധ്യം സഹിതാഃ സർവേ
രാമപത്നീം യശസ്വിനീം || 4.40.32 ||

തതോ രക്തജ്വലം പ്രാപ്യ
ശോണാഖ്യം ശീഘ്രവാഹിനം |
ഗത്യാ പാരം സമുദ്രസ്യ
സിദ്ധചാരണസേവിതം || 4.40.33 ||

തസ്യ തീർഥേഷു രദ്യേഷു
വിചിത്രേഷു വനേഷു ച |

രാവണഃ സഹ വൈദേഹ്യാ
മാർഗിതവ്യസ്തതസ്തതഃ || 4.40.34 ||

പർവതപ്രഭവാ നദ്യഃ
സുഭീമബഹുനിഷ്കൂടാഃ |
മാർഗിതവ്യാ ദരീമന്തഃ
പർവതാശ്ച വനാനി ച || 4.40.35 ||

തതഃ സമുദ്രദ്വീപാംശ്ച
സുഭീമാൻ ദ്രഷ്യമർഹഥ |
ഊർമിമന്തം മഹാരൗദ്രം
ക്രോശന്തമനിലോദ്ധതം || 4.40.36 ||

തത്രാസുരാ മഹാകായാ -
ശ്ചായാം ഗൃഹ്ണന്തി നിത്യശഃ |
ബ്രഹ്മണാ സമനുജ്ഞാതാ
ദീർഘകാലം ബുദ്ധുക്ഷിതാഃ || 4.40.37 ||

തം കാലമേഘപ്രതിമം
മഹോരഗനിഷേവിതം |
അഭിഗദ്യ മഹാനാദം
തീർഥേനൈവ മഹോദധിം || 4.40.38 ||

തതോ രക്തജലം ഭീമം
ലോഹിതം നാമ സാഗരം |
ഗത്യാ പ്രേക്ഷ്യഥ താം ചൈവ
ബൃഹതീം കൂടശാൽമലീം || 4.40.39 ||

ഗൃഹം ച വൈനതേയസ്യ
നാനാരത്നവിഭൂഷിതം |

തത്ര കൈലാസസങ്കാശം
വിഹിതം വിശ്വകർമ്മണാ || 4.40.40 ||

തത്ര ശൈലനിഭാ ഭീമാ
മന്ദേഹാ നാമ രാക്ഷസാഃ |
ശൈലശൃംഗേഷു ലംബന്തേ
നാനാരൂപാ ഭയാവഹാഃ || 4.40.41 ||

തേ പതന്തി ജലേ നിത്യം
സൂര്യസ്യാദയനം പ്രതി |
അഭിതപ്താഃ സു സൂര്യേണ
ലംബന്തേ സു പുനഃ പുനഃ || 4.40.42 ||

നിഹതാ ബ്രഹ്മതേജോഭി -
രഹന്യഹനി രാക്ഷസാഃ |
തതഃ പാണ്ഡുരമേഘാഭം
ക്ഷീരോഭം നാമ സാഗരം || 4.40.43 ||

ഗത്യാ ഭ്രക്ഷ്യഥ ദുർധർഷാ
മുക്താഹാരമിവോർമിഭിഃ |
തസ്യ മധ്യേ മഹാത്ശ്വേതോ
ഋഷഭോ നാമ പർവതഃ || 4.40.44 ||

ദിവ്യഗന്ധൈഃ കുസുമിതൈ -
രാചിതൈശ്ച നഗൈർവൃതഃ |
സരശ്ച രാജതൈഃ പദ്മൈ -
ർജ്ജുലിതൈർഹേമകേസരൈഃ || 4.40.45 ||

നാല്ലാ സുദർശനം നാമ
രാജഹംസൈഃ സമാകുലം |

വിബുധാശ്ചാരണാ യക്ഷാഃ
കിന്നരാശ്ചാപ്ലരോഗണാഃ || 4.40.46 ||

ഹൃഷ്ടാഃ സമധിഗച്ഛന്തി
നലിനീം താം രിരംസവഃ |
ക്ഷീരോദം സമതിക്രമ്യ
തദാ ദ്രക്ഷ്യഥ വാനരാഃ || 4.40.47 ||

ജലോദം സാഗരം ശീഘ്രം
സർവഭൂതഭയാവഹം |
തത്ര തത്കോപജം തേജഃ
കൃതം ഹയമുഖം മഹത് || 4.40.48 ||

അന്യാഹുസ്തൻമഹാവേഗ -
മോദനം സചരാചരം |
തത്ര വിക്രോശതാം നാദോ
ഭൂതാനാം സാഗരൗകസാം |
ശ്രൂയതേ ചാസമർമാനാം
ദൃഷ്ട്വാഭൂദ് വഡവാമുഖം || 4.40.49 ||

സ്വാദൂദന്യോത്തരേ തീരേ
യോജനാനി ത്രയോദശ |
ജാതരുപശിലോ നാമ
സുമഹാൻ കനകപ്രഭഃ || 4.40.50 ||

തത്ര ചന്ദ്രപ്രതീകാശം
പന്നഗം ധരണീധരം |
പദ്മപത്രവിശാലാക്ഷം
തതോ ദ്രക്ഷ്യഥ വാനരാഃ || 4.40.51 ||

ആസീനം പർവതസ്യാഗ്രേ
 സർവദേവനമസ്കൃതം |
 സഹസ്രശിരസം ദേവ -
 മനന്തം നീലവാസസം || 4.40.52 ||

ത്രിശിരാഃ കാഞ്ചനഃ കേതു -
 സ്താലസ്തസ്യ മഹാത്മനഃ |
 സ്ഥാപിതഃ പർവതസ്യാഗ്രേ
 വിരാജതി സവേദികഃ || 4.40.53 ||

പൂർവസ്യാം ദിശി നിർമാണം
 കൃതം തത് ത്രിദശേശ്വരൈഃ |
 തതഃ പരം ഹേമമയഃ
 ശ്രീമാനുദയപർവതഃ || 4.40.54 ||

തസ്യ കോടിർദിവം സ്വപ്തോ
 ശതയോജനമായതാ |
 ജാതരൂപമയീ ദിവ്യാ
 വിരാജതി സവേദികാ || 4.40.55 ||

സാലൈസ്താലൈസ്തമാലൈശ്ച
 കർണികാരൈശ്ച പുഷ്പിതൈഃ |
 ജാതരൂപമയൈർദിവൈഃ
 ശോഭതേ സൂര്യസന്നിഭൈഃ || 4.40.56 ||

തത്ര യോജനവിസ്താര -
 മുച്ഛിതം ദശയോജനം |
 ശൃംഗം സൗമനസം നാമ
 ജാതരൂപമയം ധ്രുവം || 4.40.57 ||

തത്ര പൂർവം പദം കൃത്യാ
 പൂരാ വിഷ്ണുസ്ത്രിവിക്രമേ |
 ദ്വിതീയം ശിവരേ മേരോ -
 ശ്ചകാര പുരുഷോത്തമഃ || 4.40.58 ||

ഉത്തരേണ പരിക്രമ്യ
 ജംബുദ്വീപം ദിവാകരഃ |
 ദൃശ്യോ ഭവതി ഭൂയിഷ്ടം
 ശിവരം തന്മഹോച്ഛ്രയം || 4.40.59 ||

തത്ര വൈഖാനസാ നാമ
 വാലവിൽയാ മഹർഷയഃ |
 പ്രകാശമാനാ ദൃശ്യന്തേ
 സൂര്യവർണാസ്തപസ്വിനഃ || 4.40.60 ||

അയം സുദർശനോ ദ്വീപഃ
 പുരോ യസ്യ പ്രകാശതേ |
 തസ്മിന്നേജശ്ച ചക്ഷുശ്ച
 സർവപ്രാണഭൃതാമപി || 4.40.61 ||

ശൈലസ്യ തസ്യ പൃഷ്ടേഷു
 കന്ദരേഷു വനേഷു ച |
 രാവണഃ സഹ വൈദേഹ്യാ
 മാർഗിതവ്യസ്തതസ്തതഃ || 4.40.62 ||

കാഞ്ചനസ്യ ച ശൈലസ്യ
 സൂര്യസ്യ ച മഹാത്മനഃ |
 ആവിഷ്ടാ തേജസാ സന്ധ്യാ
 പൂർവാ രക്താ പ്രകാശതേ || 4.40.63 ||

പൂർവമേതത് കൃതം ദ്വാരം
 പൃഥ്വിവ്യാ ഭുവനസ്യ ച |
 സൂര്യസ്യോദയനം ചൈവ
 പൂർവാ ഹ്യേഷാ ദിഗുച്യതേ || 4.40.64 ||

തസ്യ ശൈലസ്യ പൃഷ്ഠേഷു
 നിർത്യാരേഷു ഗുഹാസു ച |
 രാവണഃ സഹ വൈദേഹ്യാ
 മാർഗിതവ്യസ്തതസ്തതഃ || 4.40.65 ||

തതഃ പരമഗമ്യാ സ്യാദ്
 ദിക്പൂർവാ ത്രിദശാവൃതാ |
 രഹിതാ ചന്ദ്രസൂർയാഭ്യാ -
 മദ്യശ്യാ തമസാവൃതാ || 4.40.66 ||

ശൈലേഷു തേഷു സർവേഷു
 കന്ദരേഷു നദീഷു ച |
 യേ ച നോക്താ മയോദേശാ
 വിചേയാ തേഷു ജാനകീ || 4.40.67 ||

ഏതാവദ് വാനരൈഃ ശക്യം
 ഗന്തും വാനരപുംഗവാഃ |
 അഭാസ്തരമമർയാദം
 ന ജാനീമസ്തതഃ പരം || 4.40.68 ||

അഭിഗമ്യ തു വൈദേഹീം
 നിലയം രാവണസ്യ ച |
 മാസേ പൂർണേ നിവർതധ്യ -
 മുദയം പ്രാപ്യ പർവതം || 4.40.69 ||

ഉൗർധ്വം മാസാന വസ്തുവ്യം
 വസൻ വധോ ഭവേൻമമ |
 സിദ്ധാർമാഃ സന്നിവർതധ്യ -
 മധിഗമ്യ ച മൈമിലീം || 4.40.70 ||

മഹേന്ദ്രകാന്താം വനഷണ്ഡമണ്ഡിതാം
 ദിശം ചരിത്യാ നിപുണേന വാനരാഃ |
 അവാപ്യ സീതാം രഘുവംശജപ്രിയാം
 തതോ നിവൃത്താഃ സുഖിനോ ഭവിഷ്യഥ || 4.40.71 ||

|| ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
 കിഷ്കിന്ധാകാണ്ഡേ ചത്വാരീംശഃ സർഗഃ ||